

ЗАПОВЕД

№ 1261 - 2083 / 14.09.23г

На осн.чл.258, ал.1, чл.259, ал.1 от ЗПУО, във връзка с чл.31 ал.1 от Наредба 15/2019г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, с решение на ПС протокол №13/14.09.2023г. и съгласно т.2.1. от Раздел II от Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

УТВЪРЖДАВАМ:

I.Училищни политики за превенция и противодействие на тормоза в училище.

II. Алгоритъм за прилагане на механизма за противодействие на училищния тормоз и насилие в ПГИТ “Алеко Константинов”.

III.Състав на Координационния съвет:

- 1.Крисина Калоянова - педагогически съветник;
- 2.Райна Петканина- учител;
- 3.Добринка Баханова- учител;
- 4.Васил Кривулев- учител;
- 5.Николина Норова- родител;
- 6.Гергана Мандарева - родител;
- 7.Виктория Ортис-ученичка
- 8.Виктория Кехайова-ученичка
- 9.Алекс Милев-ученик

IV.Правила за действие в случай на тормоз и насилие сред учениците.

V.Процедура при установяване на насилие и тормоз в училище.

VI.План за превенция и интервенция на насилието.

VII.Правила при инциденти.

Координационният съвет има следните задължения:

1. Да изготвят анкети и направят Оценка на ситуацията въз основа на направеното анкетиране съгласно т.2.2. от Раздел II от Механизма;
2. Да разработят на основа на оценката План за превенция и интервенция на насилието и тормоза за учебната 2023-2024 година, който включва:Актуализиран етичен кодекс;Единни училищни правила, част от ПДУ;; План за повишаване на квалификацията на педагогическите

- специалисти; Водене на дневник за вписване на ситуациите на тормоз и насилие, съгласно т.2.5.1.от II от Механизма;Процедура и правила и отговорности на всеки отговорен служител по компетентност в случай на инцидент; Регламент и ред за подаване и разглеждане жалби и сигнали, с които учениците, родителите и персонала на училището да бъдат запознати по достъпен начин; Тематични родителски срещи
3. План на Координационния съвет за превенция и справяне с тормоза, насилието и асоциалните прояви на учениците в училище през учебната 23-24 година;
 4. Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на равнище училище;
 5. Обобщава резултатите от оценката на тормоза в началото и края на учебната година и запознава заинтересованите страни с обобщените резултати;
 6. Обобщава предложенията на класовете и изготвя общоучилищни правила и ценности;
 7. Обсъжда и приема процедурите за докладване и регистриране, проследяване на случаите на тормоз;
 8. Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата;
 9. Подпомага класните ръководители с материали и консултации, съдейства за организирането на периодични обучения на учителите по темата за насилието и тормоза;
 10. Актуализира Правила за действие в случаи на тормоз и насилие сред учениците и ги предлага на ПС за гласуване;
 11. Актуализира Ред за подаване и разглеждане на жалби и сигнали, с който учениците, учителите, персонала и родителите да бъдат запознати по достъпен начин;

Препис от заповедта да се сведе до знанието на всички учители за сведение и изпълнение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Елена Гергова- Еличина.

Директор:
/Л.Байлова/

Инж. Любка Байлова/

Училищна политика за превенция и противодействие на насилието и тормоза в ПГИТ "АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ"- ГРАД ВЕЛИНГРАД

Разработен, съгласно заповед № РД09-5906/28.12 2017г. на Министъра на образованието и науката и пзиег на ПС с Протокол №.....13.14.09.23.....

I. Въведение

Проблемът за насилието над деца и между деца придобива особена обществена значимост в България. Не съществуват точни и национално представителни данни за нивото на насилие в българското училище, но редица социологически изследвания сред деца и родители извеждат насилието и тормоза, като един от основните проблеми, с които учениците се сблъскват в училище. Различните форми на насилие и тормоз между учениците в образователните институции поставя сериозни въпроси пред образователната система, като цяло и поражда нуждата от програма и механизъм за превенция на насилието и тормоза, които да се реализират на училищно ниво.

Резултати при справянето с насилието могат да се постигнат само чрез обединяване на усилията на всички участници в училищния живот (учители, ученици, родители и напедагогически персонал), институциите, ангажирани с проблемите на децата и чрез съдействието на обществеността в лицето на граждани, медии, културни институти, както и чрез разработване и внедряване на адекватни на проблема политики.

В ПГИТ "Алеко Константинов" отдавна съществува традицията да се поставя акцент върху възпитателната работа за преодоляване на проблемното поведение на учениците. И ориентирането им към конструктивно и желано поведение е приоритет и отговорност на всички, работещи в училището. Гордост към училището.

Осмислянето на свободното време на учениците и формирането на чувство на принадлежност и гордост към училището, в което учат е важна стъпка към моделиране на поведение в противовес на агресивното. Успуредно с това активното сътрудничество на родителите и привличането им като партньори е изключително важен фактор за преодоляване на агресивни прояви.

Действащият в училището ученически съвет,обсъждането на текущи проблеми и въвличането на учениците в решаването им също е важно условие за овладяването на агресивните пориви на някои от децата.

Особено важно е да се поддържа ред и спокойствие по време на извънредни обстоятелства – COVID 19, да се спазват мерките и правилата ,регламентирани в документите на МОН, МЗ и училището. Необходимо е да се редуцира стреса и дезинформацията,които от своя страна пораждат агресия и негативни прояви.

1. Настоящата програма трябва да:

- подпомага създаването на социална и образователна среда, в която учениците да се чувстват защитени и подкрепяни;
- способства за развитие у учениците на подходящи умения и нагласи за отхвърляне на насилието като средство за общуване и поведение;
- повишава компетентностите на възрастните да се справят със ситуации на насилие и да създават правила, които да ги минимизират;
- насърчава включването на всички заинтересовани лица за решаването на проблемите с насилието и тормоза в училище.

2. Основни задачи:

- Създаване на чувство за принадлежност към училищната общност, пълноценна социализация и мотивация за развитие и успешно реализиране на пазара на труда.
- Използване на нетрадиционни методи и похвати за ограничаване на агресивните прояви – тренинги, ролеви игри, извънкласни дейности по интереси, както на учениците, така и на учителите.
- Осигуряване на училищна подкрепа в превенцията на насилието и тормоза при подрастващите.
- Подобряване на диалога помежду ученици, учители и родители и обединяване на усилията им в превенцията на насилието и тормоза в училище и извън него.

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО в ПГИТ “Алеко Константинов“

I. ИЗМЕРЕНИЯТА НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ

Тормозът в училище обхваща широк спектър от прояви. Това е явление със сериозни размери, което оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на учениците, които търпят насилие, така и на онези, които го извършват или наблюдават. Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и силно привличат общественото внимание.

Какво е насилие?

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие“, дадена в параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето.

„**Физическо насилие**“ е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето”.

„**Психическо насилие**“ са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на учениците, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за ученика, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„**Сексуално насилие**“ над дете според определението на Световната здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото”.

„Пренебрегването“ е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между децата и от дете към възрастен.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най - неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстниците е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Професор Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.“

Тормозът, независимо от това как се упражнява , е много сериозно, оставащо травматично действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следните характеристики на това поведение:

1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи ученик;
2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира от социалния живот;
3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на агресия.

Тормозът обхваща много широк спектър от поведения: преки нападения (удряне, заплаха или принуда, дразнене, подигравка, наричане с обидни прякори, сексуални забележки, открадване или повреждане на лични вещи) или непреки (например разпространяване на слухове или насърчаване на другите да отхвърлят или изключат някого от приятелската среда). Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

Физически тормоз – например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Вербален тормоз – словесни изрази, които имат за цел унижат и оскърбят учениците на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Включва подмятания, подигравки, унижение, заплахи, обиди;

Психически тормоз – например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на лични вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене;

Социален тормоз – например, избягване, игнориране, изключване от дейността, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с учениците, обект на тормоз, изолиране;

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смуцаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Тормозът може да се случва както във физическата среда, така и във виртуалната среда (**кибертормоз**). Бурното развитие на електронните комуникации през последните години доведе до нарастване на проявите на насилие, които се извършват чрез интернет или мобилен телефон. Тук спада разпространяването на:

- обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронните средства за комуникация или в социалните мрежи;

- разпространяване на материали, които уронват достойнството на ученика или го унижават: снимането на ученици с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или по други канали без негово съгласие, кражба на самоличност, разпространение на слухове в социалните мрежи др.

Един от признаците, че ученикът може би е жертва на кибертормоз, е рязката смяна на настроението и поведението му при използване на интернет или при получаване на обаждане по мобилен телефон – например ученика става мълчалив и боязлив.

Конкретни примери, както и разграничаването на нивата на различните форми на тормоз с оглед причиняване на различна по степен вреда, са представени в Таблица 1. Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия.

Физическият тормоз е формата, която възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към нея. Психическият и социалният тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като те не са така видими, а и учениците, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

В много случаи социалният и психическият тормоз, като обидните думи и прякори, социалното изолиране и други се подценяват и считат за нормална част от процеса на социализация и израстване на учениците.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е деструктивен и опасен вид насилие.

Следователно усилията за справяне с насилието от ученици над ученици в училище трябва да бъдат насочени към всички проявления на това явление, а не само към неговите физически форми.

Разлика между тормоз и закачки или игра между учениците

По-голяма част от ситуацияите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои – от самите ученици. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничават случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между учениците. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на учениците, включително и на тези, които само присъстват без активно да участват. Следното би могло да помогне за правилната оценка на ситуацията:

- Ако учениците се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат внимание, то най – вероятно **става дума за игра.**
- Ако един от учениците е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другият ученик е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най – вероятно **става дума за тормоз.**
- Ако ученикът, към който са отправени подигравките, поиска от другия ученик да спре и той не спира да се подиграва, тогава **става дума за тормоз.**
- Ако ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е **тормоз.**
- Ако дразненето е за нещо, което ученикът не може да промени (височина, носенето на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.) тогава това може да е **тормоз.**

- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е **ТОРМОЗ**.
- Ако един ученик е по- силен или по- популярен , по- голям на възраст или по- властен, това може да е **ТОРМОЗ**.

Ако касае просто игра, учителят може да се намеси, за да предупреди учениците да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки описани в механизма.

Разпознаването на **физическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - учениците смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на ученика и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове, например физическо възпитание и спорт;

Разпознаването на **психическото насилие** включва следните физически и поведенчески показатели:

- ученикът може да стане затворен и изолиран, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, самозанемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сресва косата си);

- психосоматични симптоми.

Разпознаването на **сексуалното насилие** включва както изброената по-горе симптоматика, така и различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възрастова група деца).

II. УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ.

Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза в системата на образованието са неизменна част от тази политика. Тя се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогически и непедагогически персонал, родителите и учениците в изграждането на сигурна среда.

Основни цели:

- Създаване на позитивна култура и климат в училището;
- Да се повиши осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;
- Да се разработи система за превенция, която условия за превантивна работа с класа и включва ученици в образователни дейности, семинари и други, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, етика на взаимоотношенията, приемливо и неприемливо поведение и реакции при неприемливо поведение.
- Да се създаде система за интервенция като разработи или разясни съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, вкл. по отношение на идентифициране и сигнализиране.
- Да се създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуация на насилие и тормоз.

- Да се развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за училището служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др.
- Да се създава механизъм за проследяване на ефективността от дейностите о превенция и интервенция.

1. Принципи, ценности, философия

Основен принцип при изграждането на училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в ПГИТ “Алеко Константинов“ Велинград е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда, която се базира на:

Позитивна култура и климат, които:

- се базират на принципите на приобщаващото образование;
- дават възможност за развитие на сигурна среда, в която учениците открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието;
- насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност.

Ефективно лидерство;

- Подкрепа и мотивиране на учениците и служителите за справяне с насилието, които развиват емпатия и уважение сред учениците и изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие.

Системност и регулярност при вписване , изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаите на насилие и тормоз;

- Координация и последователни усилия от страна на училището за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по- сигурна среда;
- Партньорство с родителите;
- Непрекъснатата оценка и проследяване ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоз.

За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в училище.

За ранното откриване на причините за насилието и тормоза, както и успешното намаляване на факторите, които са свързани със средата в училище и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, ПГИТ работи всекидневно чрез:

- системни усилия за възпитаване у учениците на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда в училище (с фокус върху класните стаи), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на класа като общност;
- работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;
- следване на последователни стъпки за подкрепа и разбиране на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на учениците, които не наблягат на наказанието;

Училищната политика се реализира на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище клас, например създаване на правила на отношения в класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, провеждани в часа на класа или по друго време. Дискусиите са възможност в класа да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават учениците, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разыгране на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всеки ученик, въввлечен пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на ученика. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на училището при възникнали ситуации на тормоз.

2. Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна и образователна среда.

2.1. Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. Координационният съвет се състои от петима членове. Съветът се ръководи от ЗДУД и включва ПС, учители, ученици и родители.

2.2. Оценка на ситуацията

Оценката и анализирането на ситуацията са от значение за планирането на дейности за изграждане на сигурна образователна среда. Оценката съдържа описание на следното:

- До каква степен са запознати заинтересованите страни с темата за насилието и тормоза;
- Видове форми на насилие и тормоз в училището;
- Честота на проявление;
- Местата, на които най- често се случват;
- Участници;
- Реакции до момента;
- Действие за по- ефективна реакция.

Оценката в ПГИТ се организира от ръководството на училището и се осъществява от Координационен съвет /КС/ в началото на учебната година. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, анкети, дискусии с участие на цялата училищна общност, фокус групи с ученици, учители, родители и др. Оценката с един от изброените в т.1 инструменти се извършва от класните ръководители до 3 седмици от началото на учебната година. Резултатите се обработват в десетдневен срок от КС. След обобщаване на резултатите от оценката и наличието на проблем се обсъждат на тематичен педагогически съвет, на който участие могат да вземат всички заинтересовани страни. Резултатите се обсъждат на родителска среща и в час на класа.

2.3.Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза.

Планът се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище клас и училище. В плана са очертани срокове и отговорности по изпълнение на дейностите по превенция и интервенция.

2.4.Планиране на дейности по превенция.

2.4.1.Дейности по превенция на равнище училище

- Създаване на Етичен кодекс на училищната общност съгласно ЗПУО. Етичният кодекс включва всички участници в предучилищното образование.
- **Създаване на единни училищни правила, които да станат част от Правилника за дейността на училището.**
 1. Изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас;
 2. Обобщаване на правилата на ниво училище и вписването им в Правилника за дейността на училището.
- **Разписани ясни отговорности за реагиране при всяка проява на насилие и тормоз.**
- **Внасяне на промени в Правилника за дейността на училището при необходимост.**
- **Запознаване цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.**
- **Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.**
- **Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации и други.**
- **Информирание и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността – съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище.**

2.4.2. Дейности по превенция на ниво клас включват:

- **Създаване на правила за поведение на класа от учениците и учителя.**

- **Обучителни дейности** и работа с класа, в които водеща роля има учителят/класният ръководител. При работа на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусия, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, извънкласни и извънучилищни дейности. Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формиране на нагласи у учениците на нагласи за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

Основните теми могат да бъдат:

1. Правата на децата и отговорностите, които те създават по отношение на околните.
 2. Ценностите – какво са, какви могат да бъдат, как се проявяват в поведението, как се прилагат в ежедневието?
 3. Какво представлява насилието и тормозът, разпознаваме ли ги, как можем и на кого да съобщаваме за случаи на насилие и тормоз?
 4. Какви са преживяванията на извършителя, последователите, потърпевшия и наблюдателите?
 5. Как се чувстваме, когато видим прояви на насилие и тормоз и какво правим? Какво можем да направим?
- **Използване на подход, ориентиран към учениците, на подхода за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на учениците, които да станат естествени помощници при реализиране на дейностите по превенция (ползване на организацията на ученическите съвети, различни инициативи, идващи от учениците и др.)**
 - **Провеждане на тематични родителски срещи.**

2.5. Дейности по интервенция.

2.5.1. Дейности по интервенцията на ниво училище се включват в годишния план за дейността на училището и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година. Включват: включва водене на училищен дневник и процедури за управление на информацията, инициране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

- **Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията**

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в училище. В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според приетата класификация (Приложение 1), при които е необходима и намесата на координационния съвет. Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи, съдържа следната информация: дата, клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на вписаните ситуации, координационният екип извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. Координационният съвет е отговорен за анализа и разпознаването на ученици, които участват и се въвличат в ситуации на насилие и тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. От анализа КС дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и ЗПУО, предлага мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, групова работа и др. КС дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на ученик в риск.

Дневникът се съхранява при ПС

- **Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.**

При случай от трето ниво, както и по преценка при случай от второ ниво, следва незабавно да се уведомява Дирекция „Социално подпомагане“ (отдел „Закрила на детето- ОЗД) и/или полиция. Уведомяването е задължение на всеки гражданин по силата на Закона за закрила на детето (ЗЗД), следователно сигнал до отдел „Закрила на детето“ и/или Районно управление „Полиция“ трябва да подаде служителят на училището, идентифицирал тормоза. Това може да бъде учител, директор, служител от непедагогическия персонал, както и Координационният съвет като колективен орган. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция.

Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на училището.

2.5.2. Дейности по интервенция на ниво клас се отнася до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация (Приложение 1).

- **Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.**
- **Съвместни действия между класен ръководител или учител и включване на външни специалисти.**
Може да се организират допълнителни занятия и да се покани външен лектор по въпросите за насилието и тормоза.
- **Използване на посредник при разрешаването на конфликта.**
- **Провеждане на тематична родителска среща.**

II. УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В УЧИЛИЩЕ.

Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза в системата на образованието са неизменна част от тази политика. Тя се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогически и непедагогически персонал, родителите и учениците в изграждането на сигурна среда.

Основни цели:

- **Създаване на позитивна култура и климат в училището;**
- **Да се повиши осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;**
- **Да се разработи система за превенция, която условия за превантивна работа с класа и включва ученици в образователни дейности, семинари и други, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважение и толерантност към различията, етика на взаимоотношенията, приемливо и неприемливо поведение и реакции при неприемливо поведение.**

- Да се създаде система за интервенция като разработи или разясни съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз, вкл. по отношение на идентифициране и сигнализиране.
- Да се създаде система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуация на насилие и тормоз.
- Да се развие устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за училището служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др.
- Да се създава механизъм за проследяване на ефективността от дейностите о превенция и интервенция.

3. Принципи, ценности, философия

Основен принцип при изграждането на училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в ПГИТ “Алеко Константинов” Велинград е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на насилието и тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда, която се базира на:

Позитивна култура и климат, които:

- се базират на принципите на приобщаващото образование;
- дават възможност за развитие на сигурна среда, в която учениците открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието;
- насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност.

Ефективно лидерство;

- Подкрепа и мотивиране на учениците и служителите за справяне с насилието, които развиват емпатия и уважение сред учениците и изграждат нулева толерантност към всички форми на насилие.

Системност и регулярност при вписване , изясняване и прилагане на мерки и последващи действия в случаите на насилие и тормоз;

- Координация и последователни усилия от страна на училището за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по- сигурна среда;

- Партньорство с родителите;
- Непрекъсната оценка и проследяване ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилието и тормоз.

За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в училище.

За ранното откриване на причините за насилието и тормоза, както и успешното намаляване на факторите, които са свързани със средата в училище и които допринасят за проявата на агресия и за утвърждаване на агресивни модели на поведение, ПГИТ работи всекидневно чрез:

- системни усилия за възпитаване у учениците на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда в училище (с фокус върху класните стаи), която не съдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на класа като общност;
- работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елемент между учениците за сметка на скипната работа и споделяне на проблеми в общността на класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;
- следване на последователни стъпки за подкрепа и разбиране на последиците от насилието и за справяне с неприемливото поведение на учениците, които не наблягат на наказанието;

Училищната политика се реализира на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция (реакция).

Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнище клас, например създаване на правила на отношения в класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, провеждани в часа на класа или по друго време. Дискусиите са възможност в класа да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуват или смущават учениците, като по този начин се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, разыгране на ситуации, тяхното обсъждане и съответно осмисляне.

Интервенциите включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всеки ученик, въвлечен пряко или косвено в ситуацията, и се прилага принципа на най-добрия интерес на ученика. В по-голямата си част интервенциите включват отговора на училището при възникнали ситуации на тормоз.

4. Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна и образователна среда.

2.5. Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. Координационният съвет се състои от петима членове. Съветът се ръководи от ЗДУД и включва ПС, учители, ученици и родители.

2.6. Оценка на ситуацията

Оценката и анализирането на ситуацията са от значение за планирането на дейности за изграждане на сигурна образователна среда. Оценката съдържа описание на следното:

- До каква степен са запознати заинтересованите страни с темата за насилието и тормоза;
- Видове форми на насилие и тормоз в училището;
- Честота на проявление;
- Местата, на които най- често се случват;
- Участници;
- Реакции до момента;
- Действие за по- ефективна реакция.

Оценката в ПГИТ се организира от ръководството на училището и се осъществява от Координационен съвет /КС/ в началото на учебната година. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, анкети, дискусии с участие на цялата училищна общност, фокус групи с ученици, учители, родители и др. Оценката с един от изброените в т.1 инструменти се извършва от класните ръководители до 3 седмици от началото на учебната година. Резултатите се обработват в десетдневен срок от КС. След обобщаване на резултатите от оценката и наличието на проблем се обсъждат на тематичен педагогически съвет, на който участие могат да вземат всички заинтересовани страни. Резултатите се обсъждат на родителска среща и в час на класа.

2.7.Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза.

Планът се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година. Този план съдържа описание на всички дейности по превенция и интервенция на равнище клас и училище. В плана са очертани срокове и отговорности по изпълнение на дейностите по превенция и интервенция.

2.8.Планиране на дейности по превенция.

2.4.1.Дейности по превенция на равнище училище

- Създаване на Етичен кодекс на училищната общност съгласно ЗПУО. Етичният кодекс включва всички участници в предучилищното образование.
- Създаване на единни училищни правила, които да станат част от Правилника за дейността на училището.
 3. Изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас;
 4. Обобщаване на правилата на ниво училище и вписването им в Правилника за дейността на училището.
- Разписани ясни отговорности за реагиране при всяка проява на насилие и тормоз.
- Внасяне на промени в Правилника за дейността на училището при необходимост.
- Запознаване цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.
- Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.
- Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в училище за справяне с критични ситуации и други.
- Информирание и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността – съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище.

4.4.2. Дейности по превенция на ниво клас включват:

- Създаване на правила за поведение на класа от учениците и учителя.

- **Обучителни дейности** и работа с класа, в които водеща роля има учителят/класният ръководител. При работа на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусия, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, извънкласни и извънучилищни дейности. Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формиране на нагласи у учениците на нагласи за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

Основните теми могат да бъдат:

6. Правата на децата и отговорностите, които те създават по отношение на околните.
 7. Ценностите – какво са, какви могат да бъдат, как се проявяват в поведението, как се прилагат в ежедневието?
 8. Какво представлява насилието и тормозът, разпознаваме ли ги, как можем и на кого да съобщаваме за случаи на насилие и тормоз?
 9. Какви са преживяванията на извършителя, последователите, потърпевшия и наблюдателите?
 10. Как се чувстваме, когато видим прояви на насилие и тормоз и какво правим? Какво можем да направим?
- **Използване на подход, ориентиран към учениците, на подхода за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на учениците, които да станат естествени помощници при реализиране на дейностите по превенция (ползване на организацията на ученическите съвети, различни инициативи, идващи от учениците и др.)**
 - **Провеждане на тематични родителски срещи.**

2.5. Дейности по интервенция.

2.5.1. Дейности по интервенцията на ниво училище се включват в годишния план за дейността на училището и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година. Включват: включва водене на училищен дневник и процедури за управление на информацията, инициране на работа по случай и насочване на случай към други служби.

- **Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията**

Дневникът със случаи се създава единствено за целите на анализа и планирането на цялостна училищна политика за противодействие на насилието и тормоза в училище. В него се документират единствено ситуациите, съответстващи на нива две и три според приетата класификация (Приложение 1), при които е необходима и намесата на координационния съвет. Ситуацията, която следва да се впише в Дневника със случаи, съдържа следната информация: дата, клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на вписаните ситуации, координационният екип извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. Координационният съвет е отговорен за анализа и разпознаването на ученици, които участват и се въвличат в ситуации на насилие и тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. От анализа Кс дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и ЗПУО, предлага мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, групова работа и др. КС дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на ученик в риск.

Дневникът се съхранява при ПС

- **Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.**

При случай от трето ниво, както и по преценка при случай от второ ниво, следва незабавно да се уведомява Дирекция „Социално подпомагане“ (отдел „Закрила на детето- ОЗД) и/или полиция. Уведомяването е задължение на всеки гражданин по силата на Закона за закрила на детето (ЗЗД), следователно сигнал до отдел „Закрила на детето“ и/или Районно управление „Полиция“ трябва да подаде служителят на училището, идентифицирал тормоза. Това може да бъде учител, директор, служител от непедагогическия персонал, както и Координационният съвет като колективен орган. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция.

Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на училището.

2.5.2. Дейности по интервенция на ниво клас се отнася до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация (Приложение 1).

- **Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.**
- **Съвместни действия между класен ръководител или учител и включване на външни специалисти.**

Може да се организират допълнителни занятия и да се покани външен лектор по въпросите за насилието и тормоза.

- **Използване на посредник при разрешаването на конфликта.**
- **Провеждане на тематична родителска среща.**

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД
бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17

e-mail: info-1304231@edu.mon.bg

УТВЪРДИЛ:

/инж. Любка Байлова/

АЛГОРИТЪМ
ЗА ПРИЛАГАНЕ НА МЕХАНИЗМА ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ
НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ И НАСИЛИЕТО В
ПГИТ „АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ“

Утвърдено, съгласно заповед № РД09 – 5906/28.12.2017г. на Министъра на образованието и науката и приет на ПС с Протокол №.....
13.11.2018

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД
бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17
e-mail: info-1304231@edu.mon.bg

Насилието между ученици в училище обхваща широк спектър от прояви. То е явление със сериозни размери и оставя дълготрайни последици върху психичното здраве и поведението както на учениците, които търпят насилие, така и върху онези, които го извършват. Последиците от насилието в училище са особено тежки и продължителни и оказват силно въздействие върху цялостното развитие на младата личност.

Основен принцип при изграждането на училищна политика за противодействие на тормоза и насилието в училище е прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и насилието и създаване на по – сигурна училищна среда. За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, да се формират ценности, да се създадат правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз в училище.

Създаване на координационен съвет, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза.

Състав на съвета:

Ръководител: Заместник директор или друг педагогически специалист

Членове: Училищен психолог / педагогически съветник/, учители, родители, ученици.

План за работа на координационния съвет, актуализиран в началото на всяка учебна година и утвърден от директора.

Цели на дейностите за противодействие на насилието и тормоза:

- Успешно да се намалят факторите, които са свързани със средата в училище и допринасят за проявата на агресия, както и за утвърждаване на агресивни модели на поведение;
- Да се повлияе и промени поведението на всеки ученик, а не да се съсредоточат усилията само върху преките извършители и потърпевши;
- Да се обърне внимание на всички проявления на това явление, а не само на неговите физически форми.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД
бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17**

e-mail: info-1304231@edu.mon.bg

Алгоритъмът разписва конкретни задачи и съответните им срокове с оглед на реализирането на дейностите по превенция и интервенция съгласно Механизма за противодействие на тормоза и насилието в училище:

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в системата на училищното образование по ред определен от директора.
2. Създаване/актуализиране на институционалните политики в съответствие с препоръките, описани в Механизма.
3. Създаване на Координационен съвет – състав/председател, членове/ със заповед на директора на образователната институция.
4. Извършване на „оценка на ситуацията“ в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.
5. Изготвяне/актуализиране на едногодишен план от Координационния съвет на базата на резултатите от „оценка на ситуацията“ и спецификата на образователната институция. Планът съдържа ясни срокове, ангажименти и отговорности за дейностите по превенция и интервенция на насилието и тормоза, като следва няколко задължителни стъпки:

Дейности за превенция:

1. Създаване/актуализиране на Етичен кодекс на училището;
2. Създаване/актуализиране на правила в Правилника за дейността на училището на ниво клас и ниво училище;
3. Осигуряване на участие на учениците в подготовката, организирането и реализирането на дейности по превенция;
4. Планиране на конкретни дейности по превенция на ниво клас – отбелязване на празници, участие в инициативи, организиране на ателиета и други;
5. Планиране на конкретни дейности по превенция за реализиране на партньорство с родители – провеждане на тематични срещи и др.

Дейности за интервенция

1. Създаване/актуализиране на процедури на действие при инциденти, работа по случай, включително насочване към специализирани услуги.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД
бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17**

e-mail: info-1304231@edu.mon.bg

2. Въвеждане на дневник за случаите на насилие и тормоз за учебната година. Всяка описана в дневника ситуация, съдържа следната информация: дата, клас, участници, вид насилие и ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на вписани ситуации, КС извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. От анализа на КС дава становище за индивидуална работа по случай с ученик, което се намира в ситуация на риск и предлага мерки и конкретни интервенции /индивидуални, групови/ и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.

При случаи от трето ниво, както и по преценка при случай от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане“, Отдел „Закрила на детето“ и полицията.

3. Изготвяне на годишен доклад от Координационния съвет и препоръки за създаване на по – сигурна образователна среда до ръководството на институцията.

ПРАВИЛА

ЗА ДЕЙСТВИЕ В СЛУЧАИ НА ТОРМОЗ И НАСИЛИЕ СРЕД УЧЕНИЦИТЕ в ПГИТ "Алеко Константинов"

Настоящите правила имат за цел прилагането на цялостен училищен подход, полагане на координирани и последователни усилия за предотвратяване на тормоза и създаване на по- сигурна училищна среда.

I. Задължения на персонала:

1. Училищен координационен съвет

- Планира, проследява и координира дейностите за справяне с тормоза на ниво училище. Обобщава предложенията на класовете и изготвя общо училищни ценности и правила.
- Обсъжда и приема процедурите за докладване, регистриране и проследяване на случаитена тормоз.
- Анализира ситуациите на тормоз и определя необходимостта от индивидуална работа повсеки случай, чиято координация се осъществява от педагогическия съветник.
- Прави мотивирани предложения до директора с цел подобряване на работата.
- Подпомага класните ръководители с материали или консултации със специалисти, съдейства за организиране на периодични обучения на учителите по темата за насилието.

2. Педагогически съветник

- Всяка година извършва оценка на ситуацията в училище чрез обобщаване на информацията от анкетирането, проведено от класните ръководители, различни анкети и методики и я представя пред Педагогически съвет.
- Участва в екипите за работа по случай и разработва програми за работа с деца в риск. Участва в дейността на Училищния координационен съвет.
- Обучава групи от връстници и подпомага работата им като посредници при конфликти.

3. Класни ръководители

- Всяка година извършват оценка на ситуацията в клас чрез различни анкети и методики и я представят пред Координационния съвет.
- В началото на годината провеждат занятия в часа на класа, посветени на тормоза и насилието. С помощта на учениците приемат ценности, правила и последици при прояви на насилие. Постерите с приетите ценности, правила и последици се поставят на видно място в класната стая.

- Запознават учениците с процедурата за съобщаване на случаи на тормоз.
- Реагират при всеки опит за насилие над ученик в клас, съгласно утвърдените процедури и приетите правила и последици.
- За всеки инцидент или проява на насилие ситуацията се регистрира в дневник, който съхранява от педагогическия съветник.
- Участват в работата на екипа, сформирани по конкретен случай на ученик от класа им.
- Провеждат периодично превантивни занятия по проблемите на тормоза, като могат да привличат различни специалисти, напр. от Центъра за превенция на насилието, МКБППМН и др.
- Информират учениците за Националната телефонна линия за деца **116 111**.
- Информират родителите за дейностите по механизма, както и за приетите правила и процедури.
- Съдействат за включването им в дейностите на ниво училище.

4. Учители, които не са класни ръководители

- Включват темата за насилието в учебни единици, при които това е възможно.
- Поощряват и развиват съвместното учене, както и поведение на сътрудничество и взаимопомощ.
- Познават и използват установената система за информиране и съобщаване за случаи на тормоз над ученици.
- Познават правилата и последиците на класа, прилагат ги и изискват от учениците да ги спазват.

5. Дежурни учители

- Спазват стриктно утвърдения от директора график за дежурство.
- Реагират според утвърдените процедури в ситуации на насилие по време на дежурството им. Оказват съдействие при установени от тях нарушения на ученици и докладват на координационния съвет, като регистрират ситуацията в дневник, отразяващ инцидента.

6. Помощен персонал

- Полагат грижи за предотвратяване на насилнически действия в училищните помещения, за които отговарят.
- Познават основните принципи на действие и ги прилагат – правила, последици, протокол за реагиране на насилие.
- Не допускат прояви на насилие и регистрират ситуацията в дневник, отразяващ инцидента, съхраняван при педагогическия съветник. Съобщават ситуацията на класен ръководител, помощник-директор, директор.

Процедури

и правила и отговорности за действие на всеки отговорен служител по компетентност в случай на инцидент или тормоз

Определения:

Дефиниция на инцидент: Инцидентът е всяко травматично събитие за дете, вседствие на което е наличен риск аот увреждане на неговото физическо и/или психическо здраве

Видове насилие: физическо, психическо, сексуално

Дете в риск: по смисъла на т.11 от ал.1 на Допълнителните разпоредби на Закона за Закрила на детето е:

- дете, чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
- дете,което е жертва на злоупотреба, насилие, експлацията или всякакн.ва друго нехуманно или унизително отношение или наказание в или извън семейството му;
- дете, за което съществува опасност от увреждане на неговотои физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
- дете, което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;
- дете, за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище

Задължение за съдействие по чл.7,ал.1 и 2 от Закона за закрила на детето:

Това задължение има всеки, на когото стане известно, че дете се нуждае от закрила, като това лице е длъжно незабавно да уведоми дирекция “ Социално подпомагане”. Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.Това задължение има и всяко лице, на което това е станалио известно във връзка с епразняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

Съгласно разпоредбите на Закона за закрила на детето, при постъпване на сигнал в ДАЗД, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел “ Закрила на детето”, в Дирекция “ Социално подпомагане” по настоящ адрес надетето за извършване на социално проучване и предприемане на мерки за закрила.

II. Действия на образователната институция при инцидент или проява на насилие от ученици или върху ученици

1. Действия за прекратяване на насилието или травматичното събитие

1.1 Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, се намесва незабавно, за да преустанови проявата на насилието или травматичното събитие.

2. Приоритетна грижа за здравето на всички ученици, участници в инцидента или насилието

2.1. Служителят на образователната институция, свидетел на случилото се или уведомен за него, сигнализира незабавно медицинското лице в училището за установяване нуждата от намеса на БМП.

3. Незабавно се сигнализира за случилото се:

3.1. Директорът на образователната институция и класният ръководител;

3.2. Родителите, /настойниците, други лица, при които е настанено като мярка за закрила детето/ на учениците - пострадали от инцидент и тези, които са упражнили такъв.

3.3. Дирекция “Социално подпомагане”. В случай на по-голяма оперативност и спешност може да е ДСП по местонахождение на училището по телефон или електронна поща.

До 24 от случилото се подава и писмено.

3.4. При невъзможност за осъществяване на контакт с ДСП, сигналът за инцидента и предприетите действия или за проявата може да се подаде на Националната телефонна линия за деца 116111 към ДАЗД или да бъде подаден до ДАЗД и устно на централа/02/9339010,02/9339011/

4. При нужда от кризисна интервенция: В случай на травматично/кризисно/, настъпила за група ученици, вследствие на участие или присъствие на инцидент, насилие, водещо до увреждане на физическо или психическо здраве е възможно да се сезира ДАЗД, с искане за кризисна интервенция. Кризисна интервенция може да се осъществи и от МОН - от психолози от мобилната група за психологическа подкрепа, както и работещи на територията на населеното място, в което е ситуирано училището.

5. Регистрация на инцидента или проявата на насилие: В тези случаи от страна на училищното ръководство се предприемат приоритетни и успешни мерки в грижа за здравето на ученика/учениците и сигнаризиране на заинтересованите страни - родители, директор на училище, директор на Дирекция “Социално подпомагане”, след което случаят се регистрира в дневник, създаден във връзка с Механизма за противодействие на училищния тормоз. Обособява се досие, в което се прилагат писмените обяснения на служителите, очевидци на случилото се, опис на хронологично предприетите действия и постигнати резултати в

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД
бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17
e-mail: 1304231@edu.mon.bg, <http://www.pgkit-velingrad.com/>

опазване на физическото и психическото здраве на децата - участници в инцидента или проявата на насилие. В случай на насилие задължително се предприемат и вдействия по разработания алгоритъм към Механизма за противодействие на училищния тормоз.

6. Допълнителни действия в случай на упражнено насилие върху ученик от страна на служител в образователната институция - директорът на образователната институция предприема незабавни действия за проверка на фактите и обстоятелствата, свързани с инцидента.

РЕД

за подаване и разглеждане на жалби и сигнали във връзка с възникнали ситуации на тормоз и насилие в ПГИТ “Алеко Константинов”

1. Всеки учител или служител, станал свидетел на ситуация на тормоз или насилие, или получил сигнал от ученик, родител или друго лице е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз
2. За всеки случай се подава сигнал до училищния координационен съвет чрез попълване на форма за подаване на сигнал (Приложение 1), която се регистрира в дневника за входяща кореспонденция на училището.
3. Сигнал може да бъде подаден на хартиен носител в деловодството на училището или да бъде изпратен по електронна поща 1304231@edu.mon.bg, с подпис на изпращащото лице и съдържащ подробна информация за случилото се.
4. Директорът насочва сигнала към Координационния съвет и той, в срок от 24 часа разглежда сигнала и предприема последващи действия в зависимост от нивото на установения тормоз.
5. Всеки случай, съответстващ на второ и трето ниво според приетата класификация, веднага се записва в Дневник за регистриране на ситуация на тормоз в училището, който се съхранява в кабинета на Елена Гергова- Еличина- ЗДУТД и председател на Координационния съвет до момента на приключването и архивирането му с приемо-предавателен протокол от длъжностното лице от учреденския архив.
6. Дневникът да е прошнурован, пронумерован, подписан и подпучатан с печата на училището
7. Случаите, които УКС определя като съответстващи на първо ниво се разглеждат от педагогическия съветник, като се регистрират в ШКОЛО, в раздел Подкрепа и се изготвят протоколи от проведени срещи със съответните ученици.
8. Срокът за вписване на предприетите действия е до 24 часа от възникването и/или от получаването на сигнала.
9. Ако нивото на тормоз е определено от ниво трето в срок от 24 часа следва да се уведомят с подробен писмен доклад: Директора, РУО, Дирекция „Социално подпомагане“ - Отдел „Закрила на детето“, при необходимост органите на МВР, Община и т.н.
10. При подаване на жалба или оплакване срещу лице от персонала за оказано насилие и/или посегателство, застрашаващо здравето или живота на учениците, директорът следва веднага да сигнализира Дирекция „Социално подпомагане“ - Отдел „Закрила на детето“, РУ на МВР. и да стартира процедура по искане на писмени обяснения от служителя и да събере необходимата информация за случая.
11. Всяка постъпила жалба и цялата документация, събрана по случая и предприетите действия се съхраняват в отделно досие с входящ номер на регистрация на жалбата, сигнала или оплакването. Досието се съхранява в кабинета на Елена Гергова-Еличина- ЗДУТД и председател на Координационния съвет до момента на приключването и архивирането му с приемо- предавателен протокол от длъжностното лице от учреденския архив.

Директор: Л.Байлова

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

ФОРМА

**ЗА ПОДАВАНЕ И РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ЖАЛБИ
И СИГНАЛИ ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗНИКНАЛИ СИТУАЦИИ НА
ТОРМОЗ В ПГИТ "Алеко Константинов"**

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА УЧИЛИЩНИЯ КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ
ЗА СПРАВЯНЕ С НАСИЛИЕТО**

От.....
адрес: гр.....
/ученик, служител, родител, настойник, друго лице/
....., ул....., №....., тел:

Относно:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дата:
гр. Велинград

Подпис:

Утвърдил:
инж.Любка Байлова

Процедура при установяване на насилие и тормоз в училище

I. Реакция при случай на тормоз и насилие.

1. При наличие на ситуация на насилие и тормоз, задължение на всеки учител е да се намеси, за да я прекрати.
2. В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно.
3. Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по-късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и ученика, който е потърпевшо, особено в присъствието на насилника и други ученици, защото това може да урони неговото достойнство;
4. Често спонтанната реакция на възрастните е заставането на страната на „жертвата“ и наказване на „насилника“. Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че ученик, обект на тормоз, не се нуждае от състрадание, а ученик, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание, особено което го унижава, а от състрадание, за да може то да развие това чувство към другите. Защото липсата на състрадателност е една от основните причини, поради която се упражнява тормоз.

II. Реакции спрямо ученика, което е упражнило тормоз:

1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка;
2. Когато се прилага подходът за възстановяване на щетата е необходимо задължително да се уведоми класният ръководител;
3. Подходът за възстановяване на щетата често се прилага в училище като логическо последствие от отклоняващото се поведение, свързано с рушене на материалната база. Той се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази насока. Същият подход успешно може да се прилага и когато се касае за нематериални щети. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата училищна общност, включително и с учениците, и да бъде част от политиката на училището.

III. Реакции спрямо ученика, което е обект на тормоз

1. Работата с ученици, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.
2. Важно е класният ръководител да поговори с ученика, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени.

3. Погрешно е открито и публично пред другите ученици да се оказва подкрепа на потърпевшия ученик, защото това допълнително ще урони достойнството на ученика пред неговите връстниците.
4. При този първи разговор е важно да се предложи на ученика подкрепа, като се остави то само да определи какво точно ще му помогне да се почувства сигурно. Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се.
5. Ученикът трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно, ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с училищния психолог.
6. Никога не трябва да се предлага среща между ученик, жертва на насилие и неговия мъчител с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последици.
7. Наблюдавайте ученика в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него.
8. Реакции, спрямо наблюдателите:
9. Да се работи с наблюдателите на това ниво, не само на нивото на превенцията, а с групата след ситуация на тормоз.
10. Не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз като всички, които са били там да видят какво се прави съгласно правилата на училището.
11. Изтъкват се тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи в бъдещето.
12. Убеждение за отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване за случая.
13. Насърчение за грижа спрямо тормозения ученик.

IV. Училищна система за насочване към други служби

1. УКС трябва да създаде Единен училищен регистър (ЕУР) за регистриране на ситуации на тормоз.
2. Този регистър съдържа кратко описание на всяка ситуация, кога се е случила, кои са участниците и какви мерки са били предприети.
3. Всяка ситуация на тормоз трябва да бъде регистрирана и описана в този регистър от учителя, който я е наблюдавал. Това се налага, за да може да се проследи развитието на случая във времето и да се планира подходяща интервенция.
4. Регистърът се съхранява при ПС.
5. В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на отдел „Закрила на детето” по местоживее.
6. Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми отдел „Закрила на детето”, местните комисии за БППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.
7. При наличие на ученици, които са едновременно и насилници, и жертви в семейството си или на връстници е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от отделите „Закрила на детето” към Дирекциите „Социално подпомагане”.
8. УКС поддържа постоянна връзка с мултидисциплинарните екипи.

9. Подаване на сигнал за ученик в риск

1. Съгласно Закона за закрила на детето, чл. 7 (1) „Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане”. Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.
2. Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна”.

Към Държавна агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111. Националната телефонна линия за деца предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. Националната телефонна линия за деца с номер 116 111 е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за обаждачите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. Тя функционира 24 часа в денонощието.

10. Включване на родителите

1. Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
2. В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
3. Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другото дете от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
4. Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се предостави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
5. От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
6. Учителят може да насочи родителите за консултация с педагогическия съветник или училищния психолог.

11. Процедура за информиране и съобщаване на случаи на тормоз

- /1/ Всеки класен ръководител може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа;
- /2/ Всеки учител и служител, наблюдавал случай на тормоз, е длъжен незабавно да информира училищното ръководство.

12. Процедури за регистриране, докладване и разглеждане на случаи на тормоз

Всеки учител или служител, станал свидетел на ситуация на тормоз или за която е получил сигнал /от ученик, родители ли друг служител от училището/ е длъжен да се намеси, за да прекрати ситуацията на тормоз.

13. Процедура за реагиране спрямо участници в ситуация на тормоз

	ЖЕРТВА	НАСИЛНИК	НАБЛЮДАТЕЛ
Първи етап	Да се прекрати насилието		Активни в прекратяването и търсене на помощ
	Да се избегнат коментари и обяснения на място, ако ситуацията е много емоционална		
	Да се успокои и осигури защита на жертвата	Да се успокои насилникът	
	Да се посочи нарушеното правило и да се позове на това		
Втори етап	Разговор с жертвата	Разговор с насилника	Подтикване към подкрепа на жертвата и на насилника
	Последици – дисциплиниране или възстановяване на щетата		
	Наблюдение		
Трети етап	Включване на различни групи + помощ на съветници на връстниците		Подтикване към подкрепа на жертвата и на насилника
	Включване на родителите		
Четвърти етап		Допълнителни възпитателни методи	

		мерки, прилагайки училищния правилник	
Шести етап	Специализирана помощ – подход	Специализирана помощ – подход	

Ниво на тормоз	Отговор на училището	Документирани	Процедури за интервенция
Първо – ниско нарушаване на правилата	<p>Действията се предприемат от класния ръководител, заедно с родител, като се предприема педагогическа работа – индивидуално, за група ученици или за целия клас.</p> <p>При повторение на насилственото поведение или ако един и същ ученик е тормозен нееднократно, тогава се предприемат действия, предписани за ситуации от нива две или три</p>	Ситуациите от първо ниво не се документират	<ol style="list-style-type: none"> 1.Откриване на ситуация на тормоз-подборно информиране за случилото се от всички участници. 2.Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3.Уведомяване на родители. 4.Консултации-предприемане на индивидуални разговори с участниците. 5.Мерки и действия от страна на класния ръководител за намиране на решение. 6.Мониторинг на предприетите мерки и действия.
Второ – повтаряне на едни и същи нарушения на правилата или с по-сериозни последици	<p>Действията се предприемат от класен ръководител, училищен психолог, представител на Координационния съвет, директор и родител.</p> <p>КС прави оценка на риска и се инициира индивидуална работа по случая.</p>	Ситуацията се документира в Дневник за регистриране на случаите на тормоз.	<ol style="list-style-type: none"> 1.Откриване на ситуацията. 2.Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3.Уведомяване на ОЗД и/или полиция по преценка. Уведомяването е задължително и незабавно в случаи на сексуален тормоз. 4.Уведомяване на родител. 5.Консултации. 6.Мерки и действия-работа на КС. 7.Мониторинг на предприетите мерки и действия.
Трето – злоупотреба със сила и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота	<p>Незабавно се уведомява ОЗД и/или органите на полицията.</p> <p>Действията се предприемат от директор заедно с КС със задължителното участие на родител и компетентни власти - ОЗД, полиция, центрове за социална работа, здравни центрове и др.</p> <p>Отговорът на училището може да</p>	Ситуацията се документира в Дневника за регистриране на случаите на тормоз. Предприема се интензивна работа, включваща всички участници, оценка на потребностите и план за действие и се иницират	<ol style="list-style-type: none"> 1.Откриване на ситуация на тормоз и незабавно уведомяване на ОЗД и/или органите на полицията. 2.Прекратяване на ситуацията и успокояване към всички участници. 3.Уведомяване на родител. 4.Консултации – индивидуални разговори с участниците. 5.Мерки и действия от страна на КС, интензивна работа по случая и насочване към други служби и/или услуги от страна

	МКЫШМН и полицията, ОЗД и общината, съставяне на протокол за тормоз и възстановяване на щетата, включване на учениците в допълнителни програми, насочване към услуги в общността	съответствие със закона.	6.Мониторинг на предприетите мерки и действия
--	--	--------------------------	---

В ШИТ “Алеко Константинов“ се насърчава взаимодействието между учениците от различните класове. Това взаимодействие може да се осъществява чрез ученическо самоуправление, чрез различни форми, базирани на принципа „Връстници обучават връстници“, могат да се организират различни извънкласни инициативи, в които да участват всички ученици, да се опознават взаимно и да се повишава степента на толерантност и партньорство между тях.

Координационният съвет със съдействието на останалите представители на училищната общност осъществява информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността, за съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в училище; популяризира реализирани дейности и добри практики чрез медии, интернет, постери и табла в училище и чрез други средства.

Училището активно взаимодейства със служби, организации и специалисти по проблемите на децата и намира добри партньори и приятели в лицето на: Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни, Отдел „Закрила на детето“ и др.

За подкрепа и съдействие на семействата и децата във връзка с превенцията на тормоза и насилието и интервенцията при прояви на такъв, училището насочва към подходящи здравни и социални услуги

ПРИМЕРНА СИСТЕМА ЗА СЪОБЩАВАНЕ СЛУЧАИТЕ НА ТОРМОЗ

Процедура за информиране и съобщаване на случаи:

1. **Ученици – жертва на тормоз** информират класния ръководител и/или пом. директора. Сигналът им може да бъде устен, съответното лице го вписва.
2. **Ученици, свидетели на проява на тормоз и насилие** незабавно съобщават на възрастен в близост. Сигналът им може да бъде устен, съответното лице го вписва.
3. Всеки **класен ръководител** може да договори с учениците си от класа и други форми и начини за съобщаване на случаи на тормоз в класа.
4. Всеки **учител и служител**, наблюдавал ситуация на насилие между деца, е длъжен да информира училищното ръководство чрез попълване на формата за протокол.
5. Родители, свидетели на тормоз уведомяват класния ръководител, педагогическия съветник или ръководството. Уведомлението се вписва в дневника за случаите на тормоз и освен подпис на служебното лице, се полага подпис и от лицето, което е подало сигнала (родителят).

*Сигнали, споделяния и предложения може да се подават анонимно в специалната .
Координационният съвет разглежда постъпилите писма периодично.*

Утвърдил
/ Директор инж. Любка Байлова/

***План за превенция и интервенция на насилието и тормоза
в ПГИТ "Алеко Константинов"
за учебната 2023/2024 година***

Цел: Ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за агресията и насилието в ПГИТ "Алеко Константинов"

Дейности за превенция на тормоза и насилието:

1. Оценка на проявите на тормоз и насилие между учениците в началото на учебната година с помощта на въпросници, / проф. Пламен Калчев (2003) или други/;
2. Провеждане на диагностика на засегнати ученици и групи от ученици с инструменти като специални въпросници;
3. Провеждане на дискусии, беседи и кампании с участие на учители, родители и ученици

Дейности на ниво клас / класна стая:

- Прилагане на форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит, като се използват възможностите на часа на класа, предмети от задължителното учебно съдържание, извънкласни и извънучилищни дейности.
- Извеждане на теми от учебното съдържание, които могат да се използват за работа и анализ по проблема насилие, свързани с правата на децата, ценностите, социалните роли, функционирането на групите и институциите и други.

2023/11.09

Въвеждане на задължителни теми в Часа на класа:

1. какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз;
 2. какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия;
 3. как се чувстваме когато видим прояви на тормоз и какво правим;
 4. кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем;
 5. как можем да ги прилагаме - изработване на общи правила на поведение и договаряне на процедура, в случай на нарушаване на правилата.

Дейностите на ниво училище:

1. Прилагане на приетия Механизъм за управление на конфликти в ПГИТ "Алеко Константинов, за реагиране при всяка проява на тормоз и насилие;
2. Прилагане на индивидуални програми за развитие на личните и социалните умения на децата;
3. Подобряване на системата от дежурства с оглед обхващане на местата, в които на етапа на оценка е установено, че се извършва тормоза;
4. Подобряване на системата за съобщаване на случаи на тормоз, чрез въвеждане на нови форми и канали и гарантиране на конфиденциалността;
5. Осигуряване на условия за конкретни съвместни дейности с Отдел „Закрила на детето”, Детска педагогически стая, организации и специалисти;
6. Отбелязване на Международен ден за борба с насилието
7. Подготовка и провеждане на семинар за Педагогически съвет на тема „Ключови моменти в Закона за закрила на детето, механизъм за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците и Етичен кодекс на работещите с деца”.

8. Осигуряване на брошури с цел информиране на учениците и учителите за видове насилие, агресия и съпътстващите ги действия и противодействия.

Дейности за учебната 2023/2024 година

1. Запознаване на педагогическите специалисти и останалите служители с Механизма за противодействие на тормоза и насилието в училище по ред, определен от директора .

Срок: м. септември

Отг. Елена Гергова- ЗДУТД и Координатор

2. Създаване/ актуализиране на училищната политика в съответствие с препоръките, описани в Механизма.

Срок: м. септември и при необходимост

Отг. Комисия

3. Запознаване на учениците и родители с Механизма за противодействие на училищния тормоз.

Срок: Септември, 2023г.

Отг.: Класни ръководители, ПС

4. Създаване на Координационен съвет – състав (председател, членове) със заповед на директора на училището.

Срок: Септември, 23г.

Отг. Комисия

5. Извършване на „оценка на ситуацията“ в началото на учебната година и анализ на резултатите от Координационния съвет.

Срок: до втората седмица на м. октомври

Отг. Кристина Калоянова - ПС и Координационен съвет

6. Изготвяне/ актуализиране на едногодишен план от Координационният съвет на базата на резултатите от „оценка на ситуацията“ и спецификата на училището. Планът съдържа ясни срокове, ангажименти и отговорности за дейности по превенция и интервенция на насилието и тормоза, като следва няколко задължителни стъпки

Срок: до края на м. октомври и при необходимост

Отг. Координационен съвет

7. Осигуряване на партньорства с институции и организации, ангажирани с проблемите на децата и учениците - Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, Отдел "Закрила на детето" и др. Организиране на срещи и уточнения на механизмите за взаимодействие

Срок: През годината

Отг.: Ръководство и КС

8. Обмен на информация и добри практики с други учебни заведения по въпросите за тормоза и агресията в училище

Срок: Постоянен

Отг.: КС, ЗДУТД и ПС

9. Създаване на основни правила – разработват се правила с учениците, така че те да определят свой собствен климат на уважение и отговорност.

Срок: .10.2023 г.и през учебната година

Отг. Училищен ученически съвет; УКС , Педагогически съветник и Петър Веселинов– ЗДАСД

10. Повишаване на квалификацията на персонала за справяне в ситуации на тормоз.

Срок: През учебната година

Отг. Директор и комисия по квалификация

11. Дежурството на учителите да се провежда съвместно с дежурни ученици.

Срок: Постоянен

Отг. Класни ръководители, дежурните учители, УКС

12. Индивидуална и групова работа с контингента ученици, които са регистрирани до момента и активна дейност за превенция с тези, които са предразположени към подобни прояви с цел недопускането им.

Срок: През учебната година

Отг. Класни ръководители, ПС

13. Поощряване и награждаване на ученици за добра постъпка и активно участие в инициативи, свързвани с превенцията на агресията и насилието.

Срок: През учебната година

Отг. УКС, ПС и класни ръководители

14. Провеждане на индивидуални консултации с ученици, понасящи или извършващи насилие и тормоз.

Срок: През учебната година

Отг. ПС

15. Организиране на общоучилищна седмица за противодействие на училищния тормоз (форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, споделяне на опит)

Срок: м. февруари

Отг. УКС, ПС и класни ръководители

16. Организиране на дейности съвместно с външни институции за обучение на учениците по проблемите на агресията и тормоза.

Срок: През учебната година

Отг. ЗДУД и ПС

17. Работа по НП за преодоляване на проблемното поведение на младите хора

Срок: по графици на програмите

Отг. Ръководители на комисии и УС

Изготвил: Елена Гергова - ЗДУТ

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ

“АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ” - ВЕЛИНГРАД

бул. “Съединение” №49, тел.0889 12 45 17

e-mail: [info - 1304231@edu.mon.bg](mailto:info-1304231@edu.mon.bg), <http://www.pgit-velingrad.com/>

Утвърдила
Директор:
/ инж. Л Байлова/

Правила

за действие на педагогическите специалисти при възникнали инциденти, пътно - транспортни проишествия, аварии и злополуки с ученици, педагогически специалисти и/или непедagogически персонал и начин на взаимодействие с медицинското лице в случай на инцидент в образователната институция.

Съгласно Заповед РД09-1722/27.02.2017 и чл.251,ал.1 от ЗПУО и съгласно ПДУ на ПГИТ при:

I. Възникнали инциденти, пътно-транспортни проишествия, аварии и злополуки с ученици, педагогически специалисти и/или непедagogически персонал:

1. Директорът на училището в срок до един час от узнаването подава първоначална информация на началника на съответното РУО.

2. След изясняване на фактите и обстоятелствата, в срок до 24 часа, директорът изпраща информация за състоянието на пострадалите и за предприетите действия за уведомяване на родителите и институциите, които имат отношение към случилото се.

II. Възникнали природни бедствия – пожари, наводнения, земетресения и др., терористични действия или други извънредни обстоятелства, при които има пострадали или са нанесени сериозни материални щети:

1. Директорът подава първоначална информация на тел.112, кмета на населеното място и на началника на съответното регионално управление на образованието.

III. Действия при инциденти в училище:

1. В случай на инцидент с дете или ученик в училище педагогическите специалисти са длъжни да предприемат следните мерки по отношение на начина на взаимодействие с медицинското лице:

1.1 В случай на тежък инцидент с дете в училище, който крие сериозна заплаха за живота на пострадалото дете, учителят незабавно се свързва с телефон 112.

1.2 Незабавно уведомява медицинското лице в училището лично или остава при детето и изпраща друго лице да го извика:

1.3 Незабавно информира класния ръководител, който да осъществи контакт с личния лекар на детето или сам осъществява контакт с личния лекар на пострадалото

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ
"АЛЕКО КОНСТАНТИНОВ" - ВЕЛИНГРАД**

бул. "Съединение" №49, тел.0889 12 45 17

e-mail: info - 1304231@edu.mon.bg, <http://www.pglt-velingrad.com/>

дете и го информира за инцидента. При необходимост дава и допълнителна информация.

- 1.4 Незабавно информира класния ръководител, който първо се свързва с родителите и ги уведомява за инцидента с детето им, а после информира директора на училището.
- 1.5 В случай на по – лек инцидент с дете в училище, който към момента на установяването му от учителя, видимо не застрашава живота на детето, учителят незабавно информира медицинското лице в училището.
- 1.6 В случай на по – лек инцидент с дете в училище, при който медицинското лице в училището е оказало помощ, то същото лице е длъжно да информира личния лекар на детето/ученика като го запознае с инцидента и оказаната от него лекарска помощ и приложени медикаменти, ако такива са дадени на детето.
- 1.7 В случай на по- лек инцидент с дете в училище, при който медицинското лице в училището е оказало помощ, то същото се задължава да насочи детето и родителите за консултиране с личния лекар, който да извърши профилактичен преглед на детето, с цел проследяване на състоянието му и предотвратяването на следващи усложнения.
- 1.8 В случай на по – лек инцидент с дете в училище, при който медицинското лице в училището е оказало помощ, то класният ръководител също да информира незабавно личния лекар и родителите за инцидента и оказаната помощ от медицинското лице в училището, да насочи родителите към профилактичен преглед при личния лекар.
- 1.9 В случай на постъпило оплакване от ученик към учител за временно неразположение по време на час или по време на почивка учителят приел оплакването незабавно насочва ученика към медицинското лице в училището, а при необходимост го придружава лично до кабинета му. В случай, че не може да го придружи лично, поради изпълнение на служебните си задължения, то учителят да потърси съдействие от служител или друг дежурен или свободен учител.
- 1.10 Учителят незабавно да информира класния ръководител на ученика за неразположението на детето, независимо от естеството му, а класният ръководител от своя страна незабавно да се свърже с личния лекар на детето и родителя/настойник/лицето полагащо грижи за детето.

- 1.11 По преценка класният ръководител информира директора на училището след изпълнение на действията описани в точка 1.9.
- 1.12 В случай, че ученик съобщи за дете или друг ученик, който не се чувства добре на учител или друг служител в училището, то учителят или служителят да информират незабавно класния ръководител и медицинското лице в училището, а същите да предприемат стъпките описани от точка 1.8 до 1.11 от настоящите правила.
- 1.13 Забранява се на учителите или служителите да дават лекарства на учениците, независимо от оплакванията или инцидента, на който децата са станали жертва, преди да са се консултирали с медицинското лице в училището, личния лекар или родителя/настойник/лицето упражняващо грижи за детето, с цел да се избегнат нежелани странични реакции и усложнение.
- 1.14 Забранява се на учителите/класните ръководители или другите педагогически специалисти да освобождават ученик, който е помолил за това, поради временно неразположение, независимо от външния вид на детето в момента на оплакването и състоянието му. Ако това се случи учителите/класните ръководители или други педагогически специалисти насочва детето към консултация с медицинското лице, след което незабавно осъществяват контакт с родителя и го информира за неразположението на детето му.
- 1.15 След изпълнение на действията от т.1.14 учителите/класните ръководители или другите педагогически специалисти осъществяват контакт с личния лекар на ученика и го информират за състоянието му.
- 1.16 Учителите не допускат ученик, който е съобщил, че не се чувства добре да бъде оставен сам и без наблюдение, до идването на медицинското лице в училището, личния лекар или родителя/настойник/лицето упражняващо грижи за детето.
- 1.17 Ако не е възможно да се свърже родителя/настойника/лицето полагащо грижи за детето, личния лекар или медицинското лице в училището, ако състоянието на детето се влоши, то учителят звъни на телефон 112.
- 1.18 Ако не е възможно да се установи контакт с родителя, то класният ръководител информира по – големи братя или сестри на детето, в случай че в училището учат такива.

- 1.19 Ако дете се е оплакало в училище на учител за временно неразположение предизвикано от главоболие, болки в корема, зъбобол или друго и след потърсено съдействие от медицинското лице в училище същото е дало някакви ведикаменти/лекарства, незабавно информира класния ръководител на детето. Класният ръководител информира родителя/настойник/лице полагащо грижи за детето и личния лекар за състоянието на детето и приетите лекарства.
- 1.20 Медицинското лице в училище от своя страна при възникване на ситуация в т.1.19 незабавно информират личния лекар на детето и насочва родителя/настойник/лицето полагащо грижи за детето към профилактичен преглед, с цел проследяване на състоянието му.
- 1.21 В случай, че учител или служител забележи, че дете или ученик видимо не изглежда в добро здравословно състояние, без да е постъпило оплакване от детето, то незабавно да се информира класният ръководител и медицинското лице в училище, а те от своя страна да информират родителя/настойник/лицето полагащо грижи за детето и личния лекар.
- 1.22 В случай на инцидент с дете в училище или постъпило оплакване от ученик за временно неразположение, то учителите/класните ръководители/ други педагогически специалисти задължително се консултират с медицинското лице в училище или личния лекар на детето преди да престъпят към оказване на долекарска помощ или даване на лекарства/медикаменти от какъвто и да е вид или други действия, за които не са преминали обучение и нямат съответните умения и компетентности.